

Vedlejší účastník

Protože vedlejší účastník má za řízení výlučně práva a povinnosti jen procesní povahy, protože se jeho účast na řízení, i když má právní zájem na jeho výsledku, nedotýká jeho hmotněprávního postavení a protože smyslem vedlejšího účastenství je "pomoc ve sporu" některému z účastníků řízení (jedné ze sporných stran), k níž vedlejší účastník přistupuje vždy jen na základě ryze osobního rozhodnutí (a osobních vztahů k jím podporovanému účastníku řízení), je třeba učinit závěr, že práva a povinnosti z vedlejšího účastenství nejsou předmětem dědické a ani jiné sukcese a že tedy smrtí (nebo jiným zánikem) vedlejšího účastníka končí jeho účast na řízení, neboť povaha vedlejšího účastenství neumožňuje, aby na místo vedlejšího účastníka nastoupil ten, kdo je (jinak) jeho procesním nástupcem. Jde-li tedy v řízení o zkoumání přípustnosti vedlejšího účastenství a rozhodování o ní (ve smyslu ustanovení § 93 odst.2 věty druhé o.s.ř.), neumožňuje povaha věci, aby v řízení o vedleším účastenství bylo pokračováno. Uvedené ale nebrání tomu, aby právní nástupce (dědic) vedlejšího účastníka, který ztratil způsobilost být účastníkem řízení, do řízení vstoupil z vlastního podnětu, případně na výzvu některého hlavního účastníka, učiněnou prostřednictvím soudu, jako vedlejší účastník, jestliže mu svědčí právní zájem na výsledku soudního řízení a jestliže má zájem "pomáhat ve sporu" některému z účastníků řízení (jedné ze sporných stran).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 261/2014, ze dne 27.3.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce JUDr. V. H., proti žalovaným 1) Alba a.s. se sídlem v P., a 2) České straně sociálně demokratické se sídlem v P., zastoupené prof. JUDr. M.B., advokátem se sídlem v P., o nahrazení souhlasu s vydáním předmětu soudní úschovy, za účasti JUDr. Z. H., zemřelého dne 14. ledna 2014, jako vedlejšího účastníka na straně žalobce a H-Holding AG se sídlem ve S., Švýcarsko, jako vedlejšího účastníka na straně žalované 1), zastoupeného JUDr. R.Z., advokátem se sídlem v O., vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 13 C 260/2009, o dovolání žalované 1) proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. dubna 2013 č.j. 30 Co 475/2012-156, tak, že usnesení městského soudu a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 7. května 2012 č.j. 13 C 260/2009-129 se zrušují a řízení o vedleším účastenství JUDr. Z. H. se zastavuje.

Z odůvodnění:

Na návrh složitele [žalované 2]) Obvodní soud pro Prahu 1 usnesením ze dne 8.8.2000 č.j. 37 Sd 58/2000-38, které nabylo (podle záznamu ve spise) právní moci dne 26.3.2001, přijal do úschovy částku 33.614.084,-Kč pro příjemce JUDr. Z. A., JUDr. Z. H. a žalobce z důvodu, že složitel má odůvodněné pochybnosti o tom, kterému z příjemců a v jakém rozsahu plnění náleží.

Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 21.1.2003 č.j. 37 Sd 58/2000-184, potvrzeným [v případě výroků II a III, výrok I nebyl odvoláním napaden] usnesením Městského soudu v Praze ze dne 30.5.2003 č.j. 24 Co 100/2003-199, byl zamítnut návrh všech příjemců na vydání úschovy. Soudy dovodily, že se jedná o úschovu pro neznámého věřitele a že proto k vydání úschovy je nutný také souhlas složitele. Protože složitel nesouhlasil s vydáním úschovy žádnému z příjemců, protože žalobce a advokát JUDr. Z. H. nesouhlasili s vydáním úschovy žalované 1), které příjemce advokát JUDr. Z. A. postoupil svou pohledávkou, a protože žalovaná 1) nesouhlasila s vydáním úschovy ostatním příjemcům, musel být návrh všech příjemců na vydání úschovy zamítnut.

Žalobce se žalobou podanou dne 20.3.2003 u Obvodního soudu pro Prahu 1 domáhal, aby žalovaným bylo uloženo souhlasit s vydáním uvedené soudní úschovy co do částky 16.807.042,- Kč.

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 16.3.2004 č.j. 13 C 57/2003-59 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 20.10.2004 č.j. 13 Co 329/2004-104 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalované 1) na náhradě nákladů odvolacího řízení 6.350,- Kč k rukám advokáta JUDr. E.V. a že ve vztahu mezi žalobcem a žalovanou 2) nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Dovolání žalobce proti tomuto rozsudku odvolacího soudu Nejvyšší soud ČR usnesením ze dne 6.12.2005 č.j. 21 Cdo 1256/2005-141 odmítnul a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení. K ústavní stížnosti podané žalobcem Ústavní soud ČR nálezem ze dne 11.11.2009 sp. zn. IV. ÚS 128/06 usnesení dovolacího soudu a rozsudky odvolacího soudu a soudu prvního stupně zrušil, když dovodil, že rozhodnutí soudů "bylo zasaženo do základního práva stěžovatele vlastnit majetek zaručeného čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a práva na spravedlivý proces vycházejícího z čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod".

V dalším řízení, které probíhá u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 13 C 260/2009, advokát JUDr. Z. H. podáním doručeným soudu dne 27.1.2011 oznámil, že vstupuje do řízení jako vedlejší účastník na straně žalobce. Právní zájem na výsledku řízení zdůvodnil tím, že "rozhodnutím ve věci bude dotčeno i jeho právní postavení".

Žalovaná 1) namítla nepřipustnost vedlejšího účastenství JUDr. Z. H. Uvedla, že rozhodnutím soudu v projednávané věci nemůže být pro překážku věci pravomocně rozhodnuté jakkoli dotčeno jeho právní postavení, když žaloba JUDr. Z. H. o nahrazení souhlasu s vydáním části soudní úschovy byla pravomocně zamítnuta rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 12.2.2004 č.j. 24 C 13/2003-56, který nabyl právní moci dnem 30.8.2004; JUDr. Z. H. proto nemůže mít právní zájem na výsledku tohoto řízení.

Obvodní soud pro Prahu 1 usnesením ze dne 7.5.2012 č.j. 13 C 260/2009-129 nepřipustil vstup JUDr. Z. H. do řízení jako vedlejšího účastníka na straně žalobce. Poté, co zjistil, že o žalobě JUDr. Z. H. o uložení souhlasu s vydáním části úschovy u soudu již bylo pravomocně rozhodnuto (rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 12.2.2004 č.j. 24 C 13/2003-56 byla žaloba zamítnuta), soud prvního stupně dovodil, že JUDr. Z. H. nemůže mít na výsledku řízení v projednávané věci právní zájem, a že proto nejsou dány podmínky uvedené v ustanovení § 93 občanského soudního řádu pro jeho účast v řízení na straně žalobce.

K odvolání žalobce, žalované 2) a JUDr. Z. H. Městský soud v Praze usnesením ze dne 8.4.2013 č.j. 30 Co 475/2012-156 změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že se vstup JUDr. Z. H. do řízení jako vedlejšího účastníka na straně žalobce připouští. Podle odvolacího soudu neposoudil soud prvního stupně "ve světle všech probíhajících soudních sporů" právní zájem vedlejšího účastníka na výsledku řízení správně, když ve sporu o nahrazení souhlasu s vydáním úschovy ve věci vedené před Obvodním soudem pro Prahu 1 č.j. 24 C 13/2003 sice byla žaloba pravomocně zamítnuta, avšak "totožný spor vedený JUDr. H. na základě nálezu Ústavního soudu ze dne 11.11.2009 sp. zn. IV. ÚS 128/06 nadále probíhá", a dospěl k závěru, že "úkolem soudu není zkoumat či spekulovat nad tím, jak v budoucnu dopadnou či mohou dopadnout oba shora uvedené soudní spory", a že právní postavení vedlejšího účastníka může být "s ohledem na nález Ústavního soudu" dotčeno.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala žalovaná 1) dovolání. Namítá zejména, že, zatímco usnesení soudu prvního stupně "je v souladu s ústavním pořádkem České republiky", odvoláním proti tomuto usnesení žalovaná 2) "projevila politický zájem na maximálním rozšíření strany žalující" a k prosazování "neexistentního nároku Dr. H.". Žalovaná 1) navrhla, aby dovolací soud usnesení

odvolacího soudu zrušil, případně změnil tak, že vstup JUDr. Z. H. do řízení se nepřipouští.

Žalovaná 2) navrhla, aby dovolací soud dovolání žalované 1) odmítnul, případně zamítnul. Uvedla, že dovolání trpí "z hlediska splnění náležitostí stanovených zákonem zásadními vadami" a že "je nepřijatelné, nepodložené, nesrozumitelné a neprojednatelné".

Vedlejší účastník JUDr. Z. H. navrhl, aby dovolání žalované 1) bylo odmítnuto. Uvedl, že výsledek tohoto řízení může mít přímý dopad na jeho právní postavení, neboť "závazný právní názor vyslovený v nález Ústavního soudu se týká celé soudní úschovy, která může mít jen jeden právní režim".

V průběhu dovolacího řízení bylo zjištěno, že JUDr. Z. H. dne 14.1.2014 zemřel.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů účinných do 31.12.2013 (dále jen o.s.ř.), neboť řízení v projednávané věci bylo zahájeno v době přede dnem 1.1.2014 (srov. Čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb.), a po přezkoumání věci dospěl k závěru, že v řízení o vedlejším účastenství JUDr. Z. H. na straně žalobce v projednávané věci nelze pokračovat.

Jako vedlejší účastník se vedle žalobce nebo žalovaného může zúčastnit řízení ten, kdo má právní zájem na jeho výsledku (srov. § 93 odst. 1 o.s.ř.); do řízení vstoupí buď z vlastního podnětu nebo na vyzvu některého z účastníků učiněnou prostřednictvím soudu (srov. § 93 odst.2 větu první o.s.ř.). O přípustnosti vedlejšího účastenství soud rozhodne jen na návrh (srov. § 93 odst. 2 větu druhou o.s.ř.).

V řízení má vedlejší účastník stejná práva a povinnosti jako účastník, jedná však toliko sám za sebe (srov. § 93 odst. 3 větu první a druhou o.s.ř.).

Jestliže účastník ztratí po zahájení řízení způsobilost být účastníkem řízení dříve, než řízení bylo pravomocně skončeno, posoudí soud podle povahy věci, zda v řízení může pokračovat; není-li možné v řízení ihned pokračovat, soud řízení přeruší; o tom, s kým bude v řízení pokračováno, soud rozhodne usnesením (srov. § 107 odst.1 o.s.ř.). Ztratí-li způsobilost být účastníkem řízení fyzická osoba a umožňuje-li povaha věci pokračovat v řízení, jsou procesním nástupcem, nestanoví-li zákon jinak, její dědici, popřípadě ti z nich, kteří podle výsledku dědického řízení převzali právo nebo povinnost, o něž v řízení jde (srov. § 107 odst.2 o.s.ř.). Neumožňuje-li povaha věci v řízení pokračovat, soud řízení zastaví; bylo-li již o věci rozhodnuto, soud současně toto rozhodnutí zruší (srov. § 107 odst.5 větu první a část věty druhé za středníkem o.s.ř.).

V soudní praxi nejsou žádné pochybnosti o tom, že způsobilost být vedlejším účastníkem má - obdobně jak to platí u účastníka řízení - jen ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti; jinak jen ten, komu zákon takovou způsobilost přiznává (srov. § 19 o.s.ř.). Tím, že JUDr. Z. H. zemřel dne 14.1.2014 (poté, co se na základě usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8.4.2013 č.j. 30 Co 475/2012-156 již stal vedlejším účastníkem na straně žalobce), ztratil způsobilost být v projednávané věci vedlejším účastníkem na straně žalobce. V řízení o dovolání podaném žalovanou 1) proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8.4.2013 č.j. 30 Co 475/2012-156 lze za tohoto stavu věci pokračovat, jen jestliže povaha vedlejšího účastenství umožňuje, aby na místo dosavadního (zemřelého nebo jinak zaniklého) vedlejšího účastníka do řízení nastoupil jeho procesní nástupce.

Vedlejší účastenství (tzv. vedlejší intervence) je jednou z forem společenství účastníků v občanském soudním řízení. Vedlejší účastník je osoba odlišná od účastníka samotného nebo od tzv. hlavního intervenanta (§ 91a o.s.ř.), která se neúčastní řízení proto, aby v něm uplatňovala nebo bránila své právo, ale z důvodu, že chce pomoci zvítězit ve sporu některému z účastníků (sporných stran), neboť na jeho úspěchu v řízení má právní zájem; smyslem vedlejšího účastenství tedy je - jak vyplývá z povahy tohoto institutu - "pomoc ve sporu" některému z účastníků řízení (jedné ze sporných stran).

I když má vedlejší účastník stejná práva a povinnosti jako účastník řízení, nemůže za řízení učinit takové úkony, které znamenají dispozici s řízením (jako je např. zpětvzetí žaloby) nebo s předmětem řízení (změnu žaloby, uznání nároku, uzavření smíru a další), nebo úkony, které učinil sám účastník (zpětvzetí odvolání nebo dovolání podaného účastníkem a další). Právy a povinnostmi, která má v řízení vedlejší účastník "zásadně stejná" jako účastník, se rozumějí výlučně práva a povinnosti procesní povahy; je proto vyloučeno, aby mu rozhodnutím soudu bylo ve věci přisouzeno právo nebo uložena povinnost, jež tvoří předmět sporu ve věci samé (srov. též právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19.4.2000 sp. zn. 26 Cdo 1986/99, který byl uveřejněn pod č. 8 v časopise Soudní judikatura, roč. 2001). S vedlejším účastníkem soud jedná obdobně jako s účastníkem řízení, tedy doručuje mu listiny, předvolává jej k jednání apod. Vzhledem k tomu, že má "zásadně stejná" práva a povinnosti jako účastník řízení, má též právo na náhradu nákladů řízení, jestliže jím podporovaný účastník ve sporu zvítězil, a je povinen vedle účastníka, jemuž ve sporu pomáhal, zaplatit (společně a nerozdílně) náhradu nákladů řízení vítěznému účastníku, při rozhodování o věci samé však soud nemůže vedlejšímu účastníku přiznat práva nebo uložit povinnosti.

Protože vedlejší účastník má za řízení výlučně práva a povinnosti jen procesní povahy, protože se jeho účast na řízení, i když má právní zájem na jeho výsledku, nedotýká jeho hmotněprávního postavení a protože smyslem vedlejšího účastenství je "pomoc ve sporu" některému z účastníků řízení (jedné ze sporných stran), k níž vedlejší účastník přistupuje vždy jen na základě ryze osobního rozhodnutí (a osobních vztahů k jím podporovanému účastníku řízení), je třeba učinit závěr, že práva a povinnosti z vedlejšího účastenství nejsou předmětem dědické a ani jiné sukcese a že tedy smrtí (nebo jiným zánikem) vedlejšího účastníka končí jeho účast na řízení, neboť povaha vedlejšího účastenství neumožňuje, aby na místo vedlejšího účastníka nastoupil ten, kdo je (jinak) jeho procesním nástupcem. Jde-li tedy v řízení o zkoumání přípustnosti vedlejšího účastenství a rozhodování o ní (ve smyslu ustanovení § 93 odst.2 věty druhé o.s.ř.), neumožňuje povaha věci, aby v řízení o vedleším účastenství bylo pokračováno.

Uvedené samozřejmě nebrání tomu, aby právní nástupce (dědic) vedlejšího účastníka, který ztratil způsobilost být účastníkem řízení, do řízení vstoupil z vlastního podnětu, případně na výzvu některého hlavního účastníka, učiněnou prostřednictvím soudu, jako vedlejší účastník, jestliže mu svědčí právní zájem na výsledku soudního řízení a jestliže má zájem "pomáhat ve sporu" některému z účastníků řízení (jedné ze sporných stran).

V projednávané věci vedlejší účastník na straně žalobce JUDr. Z. H. zemřel dne 14.1.2014. Protože povaha věci neumožňuje, aby bylo pokračováno v řízení o dovolání podaném žalovanou 1) proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8.4.2013 č.j. 30 Co 475/2012-156, Nejvyšší soud ČR zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů vydaná o přípustnosti vedlejšího účastenství JUDr. Z. H. (usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8.4.2013 č.j. 30 Co 475/2012-156 a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 7.5.2012 č.j. 13 C 260/2009-129) a řízení o vedleším účastenství JUDr. Z. H. zastavil (§ 243b a § 107 odst.5 o.s.ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro](#)

předplatitele)

- Opomenuté vyjádření účastníka řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Služební poměr
- Svéprávnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Určitost sankcionované povinnosti
- Pohledávka
- Náhrada škody
- Náhrada škody
- Dražba (exkluzivně pro předplatitele)
- Insolvenční řízení a náhrada škody (exkluzivně pro předplatitele)